

Tarixi ədalətin bərpası - işğaldan azad

Kəlbəcər

AXC-Müsavat cütlüyünün xəyanətinin nəticələrindən biri də ötən əsrin sonlarında Azərbaycan ərazilərinin təxminən 20 faizinin işğala məruz qalmasıdır. İşğal nəticəsində bir milyondan çox soydaşımızın doğma ev-əşiyindən didərgin düşməsi tariximizin qanlı və unudulmaz səhifələrindən oldu. Müstəqilliyini yenidən bərpa etdiyi dövrdə xarici təcavüzlə üzləşən ölkəmizdə siyasi qüvvələrin birliyi respublikamızı möhkəmləndirməli idi. Bunun qarşısını alan AXC-Müsavat cütlüyü hakimiyyətə gəlmək üçün xalqın inamından sui-istifadə etdi, düşmənin ərazilərimizə təcavüzü, cəbhə xəttinin möhkəmləndirilməsi kimi vacib məsələlər unuduldu. Özlərini lider adlandıran AXC-Müsavat fəalları silahlı birləşmələrdən özlərinin çirkin ambisiyaları üçün istifadə etməyə çalışdılar. Və əfsuslar olsun ki, siyasi hərə-mərcilik dövründə xainlərin planları baş tutdu.

Hakimiyyətdə olan AXC-Müsavat xəyanətkar cütlüyü Kəlbəcəri müdafiə etməyərək onun işğalına imkan yaratdı. Belə ki, artıq Laçın və Şuşa işğal altına düşmüşdü və Kəlbəcərin işğalı ermənilərin növbəti planları idi. Ermənistanın uzun illər arzusunda olduğu Qarabağ ilə bağlantı yaratma istəyi Kəlbəcərin işğal edilməsi ilə reallaşdı. İşğaldan əvvəl keçmiş Qarabağ Muxtar Vilayətinin Ermənistan ilə sərhədi yox idi. O dövrdə Ermənistanı Qarabağdan Laçın rayonu və dəhlizi ayırırdı. Laçın, Şuşa və ondan sonra Kəlbəcər rayonlarının işğal altına düşməsi böyük ərazidə Ermənistanla Qarabağ arasında coğrafi bağlantı yaratdı ki, düşmənin də məqsədi məhz bundan ibarət idi. Kəlbəcərin itirilməsindən sonra Ermənistanla Qarabağ arasında müxtəlif yollar vasitəsilə əlaqə yaradıldı və ilk növbədə, silahlar, texnikalar və canlı qüvvə əraziyə cəlb olundu. Bunun məntiqi nəticəsi kimi, Ermənistanın sonrakı işğalçılıq siyasəti daha geniş vüsət aldı.

Azərbaycan xalqının xilaskarı ulu öndər Heydər Əliyev 1993-cü ildə yənidən hakimiyyətə gəlməsəydi, digər torpaqlarımızla yanaşı, dövlətçiliyimizi də itirmiş olacaqdıq. Belə ki, artıq ölkədə vətəndaş müharibəsi başlamışdı. Xalq Cəbhəsi dövlətçiliyə xəyanət ilə öz hakimiyyətini qoruyub saxlamağa çalışırdı, Kəlbəcərin itirilməsinin xalqımızın böyük faciəsi olması onları maraqlandırmırdı. Burada yaşayan insanların bir çoxu ermənilər tərəfindən qətlə yetirildi. Ərazidən qaçıb qurtulmağa çalışan insanların bir hissəsi Murov dağlarında donub həyatlarını itirdi. Dinc əhali qarlı, şaxtılı havada ayaqyalın qaçmağa məcbur oldu. Pusqular quru-

laraq yolda onlara işgəncələr verildi. Erməni vəhşiliyi, vandallığı hərbi cinayətkarlar olan Sarkisyan, Köçeryan kimi cəlladların əli ilə törədildi. Ümumilikdə, işğal nəticəsində 511 dinc sakin öldürülüb, 321 nəfər əsir götürülüb və itkin düşüb. 60 min kəlbəcərli respublikanın 56 rayonunun 770 yaşayış məntəqəsində müvəqqəti məskunlaşmağa məcbur olub. İşğal nəticəsində onlarla tarixi-mədəniyyət abidəsi, 97 məktəb, 9 uşaq bağçası, 116 kitabxana, 43 klub, 42 mədəniyyət evi, tarixdiyarşünaslıq muzeyi, 9 xəstəxana, 75 tibbi məntəqə, 23 ambulatoriya, 9 aptek, yüzlərlə inzibati bina, minlərlə mənzil, yüzlərlə maşın, texnika və sair talan edilib, dağıdılıb və rayonun milyardlarla manatlıq sərvəti Ermənistanına daşınıb.

Vətən müharibəsində əldə etdiyimiz tarixi qələbənin nəticəsi olaraq 2020-ci il noyabrın 10-da Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev, Rusiya Prezidenti Vladimir Putin və Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan arasında

üçtərəfli Bəyanat imzalandı. Bəyanatın 6-cı bəndinə əsasən, Kəlbəcər rayonunun Azərbaycana qaytarılması nəzərdə tutuldu. Bəyanatda Kəlbəcərin noyabrın 15-dək qaytarılması bildirilsə də, ermənilər rayonu boşaltmaq üçün Rusiya vasitəsilə Azərbaycandan 10 gün daha vaxt istədi. Azerbay-

dent İlham Əliyev 2022-ci il 26 iyun tarixində Göygöl, Kəlbəcər və Laçın rayonlarına səfəri çərçivəsində "Kəlbəcər-1" Kiçik Su Elektrik Stansiyasının açılışında, Kəlbəcər-Laçın avtomobil yolunun inşasında, rayonda hərbi hissənin açılışında, Kəlbəcər Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzinin təməlinin qoyulmasında və s. infrastruktur layihələrin həyata keçirilməsində iştirak etdi.

Dövlət başçısı, Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyev iyunun 26-da - Silahlı Qüvvələr Günündə Kəlbəcər rayonuna səfəri çərçivəsində komando hərbi hissəsinə döyüş bayrağının verilməsinə həsr olunmuş təntənəli mərasimdə bildirdi: "Biz Vətən müharibəsində xalqımızın böyüklüyünü göstərdik, yenilməz ruhumuzu göstərdik, güclü iradəni göstərdik və göstərdik ki, Azərbaycan xalqı heç vaxt işğalla barışmaq fikrində deyildi. Sadəcə olaraq, biz istəyirdik ki, bu məsələ sülh yolu ilə həll olunsun və uzun illər apardığımız danışıqların məqsədi məhz bu idi. Biz istəyirdik ki, qan tökülsün. Ümid edirdik ki, beynəlxalq aləm Ermənistanla sanksiyalar tətbiq etməklə işğalçını məcbur edib bizim torpağımızdan çıxaracaq. Ancaq əfsuslar olsun ki, biz bunu görmədik və Azərbaycan xalqı bütün gücünü səfərbər edib tarixi şərəfli missiyanı yerinə yetirib".

Ermənistan işğal müddətində Kəlbəcər şəhərini və rayonun yaşayış məntəqələrini talayıb, darmadağın edib, tarixi, mədəni, dini abidələri, qəbiristanlıqları yer üzündən silməyə çalışsa da bu gün ölkə başçısının qayğısı nəticəsində Kəlbəcər öz füsunkarlığına qayıdır.

Nurlan ABDALOV,
"Respublika".

can humanizm prinsiplərini əsas götürərək 2020-ci il noyabrın 25-də Kəlbəcər rayonunun işğaldan azad olunmasını təmin etdi. Nəticədə bir güllə belə atılmadan Kəlbəcər rayonu işğaldan azad edildi. Strateji mövqeyə malik bir neçə ərazilərin bu yolla azad edilməsi diplomatik uğur olmaqla yanaşı, həmçinin hərbi mühüm üstünlüyün göstəricisidir. Müjdəli xəbəri ölkə başçımız 2020-ci il 25 noyabrda böyük qürur hissi ilə xalqa çatdırdı: "Əziz kəlbəcərlilər, gözünüz aydın olsun! Doğma rayonunuz işğaldan azad olundu. Bu günü Azərbaycan xalqı uzun illər ərzində səbirsizliklə gözləyirdi".

Kəlbəcər işğaldan azad edildikdən sonra ölkə başçısının birbaşa iştirakı ilə avqustun 16-da şəhərdə dövlət bayrağımız ucaldıldı. Prezi-

